

TÜRKİYE’DE PSİKİYATRİ HASTALARI İLE İLGİLİ HABERLERİN İÇERİĞİNİN VE SUNUM ŞEKLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Zekiye Ayça Ballı¹, Güneş Devrim Kıcalı¹, Meltem Derya Şahin¹, Mahmut Selçuk¹

¹Muğla Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Bölümü, Muğla

Giriş: Medya, toplumu bilgilendirme ve farkındalık oluşturma görevleriyle toplum algısında önemli rol oynamaktadır. Psikiyatrik hastalıklarla ilgili haberler, hem önyargıları hem de hastaların toplumsal konumunu etkileyebilmektedir. Bu çalışma, Türkiye’de psikiyatrik hastalıklarla ilgili medyada yer alan haberlerin içerik ve sunum biçimlerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntemler: Araştırmada 25.02.2020–25.02.2025 tarihleri arasında Google arama motorunda “psikiyatri hastası, bipolar bozukluk, şizofreni, psikiyatrik bozukluk” anahtar kelimeleriyle ulaşılan haberler incelenmiştir. Tekrar eden içerikler çıkarıldıktan sonra basit rastgele örnekleme yöntemiyle 143 haber seçilmiştir. Habere konu olan tanılar şizofreni, bipolar affektif bozukluk, depresyon, anksiyete bozuklukları ve diğer psikiyatrik hastalıklar olarak sınıflandırılmıştır. Haberlerin içerikleri öldürme, öldürülme, yaralama, yaralanma, intihar ve kaybolma; sunum şekilleri ise sansasyonel ve damgalayıcı dil, hastalıkla ilgili bilgi, kişi gizliliği, yasal süreç ve uzman görüşü başlıkları altında değerlendirilmiştir. Bu çalışma halka açık erişim verilerini içerdiğinden ve denek kullanılmadığından etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Sonuçlar: Haberler incelendiğinde en sık bahsedilen hastalığın şizofreni %52.4 (N=75) olduğu görülmektedir. Sırasıyla diğer psikiyatrik hastalıklar %28 (N=40), bipolar affektif

bozukluk %18.9 (N=27), depresyon %1.4 (N=2) ve anksiyete bozuklukları %0.7 (N=1) olarak devam etmektedir. Haberlerin içeriğinde; %30.1 (N=43) öldürme ve %8.4 (N=12) öldürülme; %37.1 (N=53) yaralama ve %6.3 (N=9) yaralanma; %9.8 (N=14) intihar; %4.2 (N=6) kaybolma temaları görülmektedir. Haberlerin sunum dili incelendiğinde sansasyonel dil %42 (N=60), damgalayıcı dil %35.7 (N=51) kullanıldığı; haberlerin %44.8’inde (N=64) kişi gizliliğine dikkat edildiği; %29.4’ünde (N=42) yasal süreç hakkında bilgi verildiği; %13.3’ünde (N=19) hastalık hakkında bilgi verildiği görülmüş olup; %7.7’sinde (N=11) konuyla alakalı uzman görüşü bildirilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Sonuç olarak, incelenen haberlerde şizofreni tanılı bireylerin yoğun şekilde temsil edildiği, içeriklerde şiddet ve suç temalarının baskın olduğu görülmüştür. Sansasyonel ve damgalayıcı dilin yaygınlığı, toplumda olumsuz algıları besleyebilir. Buna karşın hastalık bilgisi, yasal süreçler ve uzman görüşlerinin sınırlı yansıtılması, medyanın bilgilendirici ve farkındalık artırıcı rolünü yerine getirmekte yetersiz kaldığını göstermektedir. Ruh sağlığı haberlerinde etik ilkelere, kişi haklarına ve toplumsal sorumluluklara daha fazla önem verilmesi gerektiği açıktır.

Anahtar Kelimeler: Haber, psikiyatri hastası, haber dili, şizofreni